

Hengellinen Kuukauslehti itsenäisessä Suomessa

Tällä palstalla seurataan vuoden 2017 ajan itsenäisen Suomen vaiheita Hengellisen Kuukauslehden sivuilla.

Ovi auki tiellepäin 1977–86

1970-luvun lopulla *Hengellinen Kuukauslehti* jatkoi tuttua linjaa. Kasvatuksen ongelmat olivat esillä paljon: sekä kasvattaja että kasvatuksen tulos saattoivat epäonnistua. Enää ei vanhempien sana myöskään ollut entiseen tapaan laki. ”Sinun on uskallettava kokea vihan tunteita vanhempiasi kohtaan, sillä sinun mielipiteilläsi on niin suuri arvo, että niiden on tultava kuulluiksi tasavertaisina vanhempiesi asenteiden rinnalla”, muistutti **Paavo Untamala** artikkelissaan nuorten itsenäistymisestä. Ihmissuhdeasiat säilyivät toistuvana teemana lehdessä. Avioliittoa haluttiin suojella, mutta 1980-luvulle tultaessa alettiin avioeroonkin suhtautua ymmärtäen ja annettiin neuvoja siitä, miten eronnutta tai eroavaa voisi tukea.

Peruskoulu-uudistuksen mukanaan tuoma muutos uskonnonopetukseen herätti edelleen keskustelua. Toisaalta entisen raamatunhistoriapainotteisen opetussuunnitelman vaihtuminen lapsen elämää kosketteleviin asioihin nähtiin positiivisena — ”Eikö olekin niin, että on tärkeämpää yrittää miettiä, mitä taivaan Isä oikein ajattelee myymälänäpistelijöistä, kuin millä tavoin filistealaiset aikoinaan lyötiin?” kysyi **Pekka Varismäki**.

Toisaalta erityisesti ylemmillä luokilla tuntien vähäinen määrä teki opettajan työstä hankalaa jo pelkästään oppilaisiin tutustumisen kannalta: ”Tuskin kukaan muu opettaja joutuu opettelemaan oppilaittensa nimiä luokkakuvista, etteivät Matit ja Maijat menisi sekaisin vielä joulunalusviikolla!” paljasti **Hannu Välimäki**. Elämäkatsomustieto tuli uskonnonopetuksen vaihtoehdoksi 1980-luvulla. ”Uuden vuosituhannen puolella nähdään, onko uuden oppiaineen hyväksyminen ensimmäinen liike siinä operaatiossa, joka vauhdilla uuspakanallistuvassa Suomessa syrjäyttää uskonnonopetuksen yleissivistävistä oppilaitoksista. Vielä on kirkolla aikaa valvoa ja varautua!” **Matti Kujanpää** muistutti.

Vastuu luonnosta ja ympäristöstä näkyi teksteissä aiempaa voimakkaammin. **Esko Peltomaa** ihmetteli, näinkö isänmaata arvostetaan, kun annetaan hyvinvointivaltion katujen peittyä roskaan. 1980-luvun alkupuolella Mieslahden opiston kansankorkeakoulussa alkoi ekologian linja. ”Aineellisessa hyvinvoinnissa herkuttelevat eivät suostu näkemään, että elämäntavallaan ovat hävittämässä luomakunnasta kaiken elämän perusedellytykset”, **Jussi Elenius** kirjoitti.

Erittäin voimakkaasti esillä oli vuodesta toiseen lähetystyö, erityisesti Namibian tilanne, mutta myös kehitysyhteistyö. ”Se ei ole oikein, että kaksikolmannesta ihmisistä meidän maailmassamme elää absoluuttisessa nälässä ja me elämme samanaikaisesti yltäkyläisyydessä”, totesi prosenttiliikkeen käynnistäjä **Markku Malkamäki**. Ensimmäiset yhteydet sitten sotavuosien saatiin rajantakaiseen Inkeriin perestroikan aamunkoitossa.

Erytisest 1980-luvun alussa lehden sivuilla näkyi (ydin)sodan pelko. ”Tiedotusvälineet tuovat maailman tapahtumat silmiemme eteen ilta illan jälkeen. Kuvat eivät näinä päivinä ole valoisia. Ihmiskunnan tuho ei enää ole mahdoton ajatus”, kirjoitti **Riitta Vehanen**. ”’Ehtiiköhän sitä isoksi?’ kysyy 10-vuotias. Kysymys nousee juuri nähtyjen TV:n uutisten pohjalta, joissa jälleen kerran on puhuttu sodan uhasta”, kertoi **Kalevi Virtanen**.

1970-luvulta 1980-luvulle Suomi koki huikkeen taloudellisen nousun. Kun *Kuukauslehdessä* 1970-luvulla pohdittiin laman raskauttamien ja työttömien tilannetta, ruvettiin seuraavan vuosikymmenen puoliväliin

tultaessa jo toppuuttelemaan kulutusjuhlaa. ”Onnellisuuden tavoittelu kulutuksen keinoin näyttää olevan mainonnan ihmisen ainoa henkinen arvo. Muita henkisiä arvoja ei tunnu olevan, hengellisestä arvosta nyt puhumattakaan”, **Heimo Rytkönen** totesi. ”Pitänee paikkansa, että nykyisin erityisellä tavalla hellitään ja vaalitaan kuluttajien tarpeita”, **Heikki Rinkineva** mietiskeli.

Herännäisyydestä, joka oli kuluneiden vuosikymmenten mittaan joutunut joskus kovastikin puolustamaan olemassaolonsa oikeutta, tuli viimeistään tällä kymmenvuotiskaudella salonkikelpoinen. *Suomen Kuvalehti* nosti **Paavo Ruotsalaisen** syntymän 200-vuotisjuhluvuonna Ukko-Paavon yhdeksi suomalaiseksi vaikuttajajaksilöksi. ”Se oli lehden puolelta epäsovinnainen ja hauska oivallus”, HK:ssa todettiin. ”Ehkä sen saisi tulkita niinkin, että Ukko-Paavo siirrettiin menneenä vuonna sieltä kansakunnan kuuluisan kaapin päältä nykyisen elämän ja tapahtumisen keskelle.” Luonnollisesti myös *Kolmenkymmenen hopearahan* menestys vahvisti positiivista näkemystä herännäisyydestä.

Omassa piirissä jatkettiin vahvasti herännäisyyden menneisyyden, tulevaisuuden ja olemassaolon oikeuden pohtimista. Pian oli kuitenkin avattava ovia maantielle. 1970-luvulla koko Suomi tuli tuntemaan **Niilo Yli-Vainion** toiminnan, ja lehdessä otettiin kantaa karismaattiseen liikehdintään, angloamerikkalaiseen herätyskristillisyyteen ja evankelointivaatimukseen. Miten tuli suhtautua kielilläpuhumiseen, kun nyt muisteli vaikka Telppäsniityn tapahtumia? ”Luoko seuraliike Siionin virsineen riittävän vankan raitishenkisen opillisen ilmapiiriin, jossa on turvallista elää nykyajan hurmoskristillisten virtausten tuiverruksilta suojassa?” mietittiin samalla kun pohdittiin, ollaanko herännäisyydessä liiankin varovaisia tällaisten asioiden suhteen.

Voimakas muutos lehdessä tapahtui vuoden 1984 alussa niin ulkoisesti kuin sisäisesti **Jaakko Eleniuksen** toimitussihteeriksi tulon myötä. Vanha mustavalkoinen A5-kokoinen vihko kasvoi A4-kokoon ja sai osin värikuvat. Vuosia aiemmin pois jäänyt lasten palsta palasi takaisin ja humoristinen pakina löysi sijansa. Muuten lehti alkoi suuresti muistuttaa nykyisin tuntemaamme. Enää ei niinkään pyydetty avustajilta hartauskirjoituksia, vaikka niillekin toki oli sijansa. Sen sijaan lehden arvomaailmaa tuotiin esiin haastatteluissa ja artikkeleissa, joissa virkamiehet ja taiteilijat, perheet ja yksittäiset henkilöt kertoivat tietystä aiheesta tai elämästään yleensä. Teemat saattoivat olla hyvinkin ”maallisia”, kuten esimerkiksi viestintä tai kunnallishallinto. Herännäisyyden arvomaailma oli kuitenkin pohjavireessä.

Muutos näkyi myös herännäisyyden itsetutkiskelun avautumisessa laajemmin. Jo 1980-luvun alussa lehdessä oli ollut Jaakko Eleniuksen kirjoittamia, kirkon asemaa ja tulevaisuutta käsitteleviä artikkeleita. Uudistuksen myötä ei jääty enää omaan piiriin, vaan alettiin pohtia koko kansankirkon asioita aina virsikirjauudistuksesta ja raamatunsuomennoksesta lähtien. Samalla lehdessä alettiin nostaa vahvasti esiin yleiskirkollisia aiheita ja useampaan otteeseen pohtia herännäisyyden ja muiden herätysliikkeiden välisiä suhteita.

Kaisa Viitala

Lähteenä Hengellisen Kuukauslehden vuosikerrat 1977–86